

GJENSTANDER ETTER FELEMAKER LARS PEDERSEN GRINAGER

August 2016 fikk museet i gave en fele fra Ragnhild M. Engnæs (f. 1935). Hun hadde fått den fra sin bestefar, Martinus Bjone (1881-1967), spellemann fra gården Bjone i Bjoneroa. Felen har i alle år blitt kalt «Grinakerfela» og er trolig blitt laget av en av landets mest anerkjente – men muligens ikke så velkjente – felemaker Lars Pedersen Grinager (1848-1889). Fra før av har museet i samlingene en instrumenthøvel og gullmedaljen Grinager fikk for sine fioliner på den store industriutstillingen i Paris i 1886.

Følgende tekst er i stor grad hentet fra artikkelen «Felemaker L.P.Grinager» av Helge Stenersen (1987):

Felemaker Lars P. Grinager ble født på Grinaker Søndre (110/1), Tingelstad 17. mars 1848. Døpt i Grinaker stavkirke 8.april 1848. Foreldre: Peder Hansen og Lise Larsdatter. Konfirmert i samme kirke. Grinager dør av "blodstyrting" hjemme på Grinaker 18. januar 1889 og gravlegges ved Tingelstad kirke elleve dager senere, kun 41 år gammel.

Jobbet på Edmund Neuperts pianofortefabrik, Kristiania (2 år) og hos snekkermester Bønsnes, Kristiania. Ingen formell instrumentmakerutdannelse. Fulgte med familien til Amerika (Nord Dakota) på emigrantskipet S/S Angelo 14/5 1880. Flyttet tilbake til Norge i 1883 og kjøpte tilbake gården Grinaker søndre som var blitt solgt på auksjon i 1880 til Andreas N. Berger. Lars betalte 32.400,- skjøtet datert 14/10 1884. Gården ble solgt på tvangsauksjon stykkevis fra 1888. Skjøte til ny eier datert 22.5.1889. Gården har siden hatt fem ulike eiere frem til i dag. Utmerkelse (bronsemedalje) på nasjonal husflidsutstilling i Kristiania 1877 for fiolin og kasse. Gullmedalje fra arbeider- og industriutstillingen i Paris 1886 (tre fioliner). Utmerkelse fra verdensutstillingen i Barcelona 1888 (en fiolin som ble solgt for 400,- trolig i Spania).

Usikkert antall produsert. Ifølge Stenersen kan 23 fioliner sannsynliggjøres. Grinager påtok seg mye reparasjonsarbeid i tillegg. Fiolinene sies å ha hatt en svært god klang og Grinager trekkes frem av flere som en av Norges beste felemakere. Det sies at han også skal ha brukt trevirke fra middelalderkirken på Grinaker i instrumenter. Stavkirken er den samme han ble døpt og konfirmert i og som ble revet 1866.

“(His instruments) are fully deserving of greater recognition. Beauty of curve upheld in the outline, scroll and sound-holes. Arching beautifully graduated. Fine woods and resplendent varnish. Tonal quality not unlike the Italian”
Universal dictionary of violin and bow makers 1960.

Gjenstander i utstillingen:

Fele HF-15869

Medalje HF-15762

Høvel HF-05715

Faksimiler hentes fra nasjonalbiblioteket : <http://www.nb.no/nbsok/search>

Bergens tidende 1888.12.20

Stavanger Amtstidende og Adresseavis 1889.01.29

Norske Intelligenssedler 1888.12.05

Bergens tidende 1888.08.15

Fredriksstad Tilskuer 1888.06.19

Hedemarkens Amtstidende 1888.06.15

Aftenposten 1887.01.29

Budstikka 1987 Helge Stenersen

Tekst og kilder: GJ_ 09.08.2016

Tillegg 2026

Aktiv 1880-1892

Medaljer:

Paris 1886

Christiania 1887

Barcelona 1888